Број 37. У Новом Саду, у петак 18. фебруара 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.
У редништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Георгијева — прослава.

Покренули се чиновници народно-црквених фондова, и покренули се професори карловачке богословије, да удесе прославу патријарху Георгију. Хоће ту ускоро да се прослави седамдесетогодишњица Георгијева рођен дана и десетогодишњица, од како је ступио на патријаршески престо

Ту су ствар дакле покренули они, којима је Георгије глава. Та им слава не иде од срца, јер сви они најбоље знају: ко је Георгије? Па ако већ не мисле чинити своју дужност и устати против њега, још би га мање требали славити

Али не ће они сами да га славе. Они хоће да то буде народно славље, хоће цео народ да увуку у ту прославу. Па да се разлеже широм бела света, како је народ српски прославио патријарха Георгија, онога патријарха, о коме цео свет зна, да је дирао у туђе, у народно у црквено.

Па сме ли то бити, да ми прославимо Георгија? Зар у нас нема стида? Зар у нас нема срама? Та ако бога знате, шта ће да каже свет?

Ако смо дотле пали, да се не стидимо више сами од себе; ако смо дотле пали, да се не стидимо више један од другога, ал свет свет . . .

Или ћемо као они најгори и оне најгоре?!

До сад су неки међу нами само покривали, ућуткивали, забашуривали пригоде патријарха Георгија. Беше и то доста ужасно! Али ово што се сад смера, још је ужасније.

Јесте ли видели ону, која задене за шешир огромно црвено перо, нафарба лице и обрве, изађе на улицу, те усред бела дана бестидним погледом изазива сваког, који прође мимо њу. И чисто поносито казује: — Јест, ја сам та!

И нас хоће сад да изведу на улицу, пред свет, па да својом дрскошћу довикнемо свету: Јест и ми! Ето славимо Георгија, славимо дефрауданта! Подали смо се, па шта ћете нам!

Ево већ година дана како је епископ Змејановић учинио пријаву против патријарха Георгија. Позива се на рачуне, позива на сведоке, који ће доказати из тих рачуна, да је патријарх Георгије и као прота и као епископ и патријарх, дирао и закидао народно-црквене новце.

Патријарх Георгије, место да је журио истрагу, он је одуговлачио. Место да се прао, он је потпустио своје пријатеље, да му вичу живео.

А шта би са оном истрагом, коју је одредио синод? Саборски одбор је изабрао тројицу да воде ту истрагу. Од те тројице водио је истрагу само један, а то је Јосиф Јагић.

Кад се одреди да воде истрагу тројица, не сме је водити један. А и тај један чије смео да позове сведоке, на које се позвао епископ Змејановић. Није их преслушао. Него је био у неким општинама. И то ноћу, као да иђаше по рђаву послу. И не сазиваше одборе црквене, него свршаваше са једним човеком. Тако се не истражује, тако се само забашурује.

И кад се састао саборски одбор, он изрече да нема ничега у ствари. Он то рече, али не смеде да штампа истражне списе. Не смеде за то, што не може да докаже њима невиност Георгијеву. Има на двадесет и више Георгијевих проневера. које већ и врапци цвркућу по крововима Те су проневере познате, оне се не могу збрисати, не могу побити.

Све што је честито у нашем народу, тражи те списе, тражи да види, шта је показала истрага. Те списе не смеју да штампају. Тај истражни извештај нису потписала сва три члана, која изабра саборски одбор. Зашто?

Али шта ће то све?! Патријарх Георгије мисли, да му је лакше приредити народну прославу, но доказати невиност.

Лакше му је наћи људе, који ће му викати живео, но што ће наћи људе, који ће га опрати.

Та цео свет зна да је крив, па ето, ником ништа Вуци су појели правду. Силнику нема суда. Он може шта хоће. Може да пречи сабор, да одуговлачи истрагу. Да ућутка све. Па ко вели, кад је већ тако, што га не би и славили.

Но Георгије ће се преварити. Љуто ће се опећи, ако мисли да ће скршити народни понос. Нек му се клања, коме је воља, наш народ неће.

Георгије је покренуо ту славу, што хоће да докаже свету, како га народ слави. И зато се у том часу мора чути народна реч. Наш народ мора доказати, да он не само што не учествује у тој слави, но је се гнуша. Не сме остати глас у свету, да је српски народ славио дефрауданта. Свет је већ дознао, да је код нас зло и да стоји на челу наше цркве хајдук. И дознао је, како наш народ дрема, спава, не чини оно против хајдука, што би чинио други народ.

Али тај свет треба да сазна и то, да наш народ још није умро. И да га не може нико са својим прљавим ципелама гурнути пред ноге — Георгију.

Ако бога знате, шта да славимо? Зар седамдесетогодишњицу човека, који је дочекао ту старост, да осрамоти цркву?! Зар десетогодишњицу патријарховања онога, који нам је убио углед, оштетио народне фондове, направио чуда и покора у автономији?

Шта би постигли том славом?! Том славом не би могли учинити оно, што бити не може. Не би дигли и опрали Георгија. Али би понизили и упрљали народ свој. Поделили би само срамоту с Георгијем. Постали би му јатаци! Освештали би крађу у цркви и у народним фондовима. Одобрили би зло! Казали би омладини, казали би онима, који ће после доћи: Будите Бранковићи! Крадите, не бојте се, народ ће вас још славити!

И зар тај аманет да оставимо деци у наслеђе?!

Никада!

Сиротиште.

Племенито је дело помоћи оном, ко помоћи нема, а још више је, напуштено и незбринуто дете начинити човеком. Колико је то похвално за појединца, толико то спада у дужност држави, да се постара за оваку децу.

И наша влада ради на том. А како ради, рекао нам је министар-председник Сел у угарском сабору. Влада је на основу закона о нези болесника издала наредбу, да се о државном трошку има збринути за сву децу, која се нађу напуштена на јавном или приватном месту; за сву сирочад, која се не могу сместити у завод за сирочад; за сву децу, чији су родитељи болесни или су у болници, у тамници или лудници, и за сву децу, чији родитељи или дед и мајка, нису у стању по-

ПОДЛИСТАК.

ПРИЈАТЕЉИ.

По Ги-де Мопасану.

Сва околина га звала Антонијем, у француском селу Т. Познат је био као весељак, пијанац и шаљивчина И у својој шездесетој години, сачувао је сва ова својства, још из ране младости. Шта више, ни своју дивовску снагу, о којој се много прича, није изгубио.

Био је доста имућан, и све је са својих руку заслужио. Једину ману је имао, да се сувише хвали и размеће. Једном приликом се у гостионици разметао — а то је било за пруске најезде — да ће се са читавом пруском војском у коштац ухватити. Он је мислио, да Пруси не ће доћи до његова места Т. Али кад је наскоро чуо, да су Пруси већ и у Р. били, није се никуд из куће мицао. Увек је гледао кроз прозорчић од кухине, очекујући да се појаве пруски бајунети.

Једно јутро — баш је ужинао са чељади — доведе му сеоски старешина пруског војника на стан.

Знајући старешина Антонија, као човека напрасита и на свашта готова, опомену га да пази на војника и да лепо поступа с њиме, јер учини ли му шта, Пруси ће га одмах стрељати..

Дружина погледа Антонија и виде, како му грчевито задрхташе мишићи на вилицама и око усана. По лицу му се осу бледило, кад је погледао на Пруса. У његовој шездесетој години, видећи Пруса пред собом, врати му се она младићска снага и хтеде госта одмах да смлати.

Но речи сеоског старешине не дадоше му смелости, да изврши своју намеру. Помисао на смрт и стрељање, присили га, да бар привидно лепо са Прусом поступа, али уједно одлучи, да ће бар у томе дати одушке својој мржњи, што ће Пруса на сваком кораку изигравати и руглу излагати.

Кад је старешина отишао, да разреди госте међу сељанима, Антоније погледа на развијена и гојазна Пруса, понудивши га да седне. Пошто Прус није знао француски, то су се знацима споразумевали.

Антоније поче да нагрђује Пруса свакојаким речима, које је Прус примао као изразе гостопримства. Домаћин понуди госта да једе на што се овај сасвим озбиљно преда том послу, пошто је гладан био.

Антоније је лепо поступао са својим дебељком, водио га свугде по суседству и не беше дана. а да Прус не беше наквашен и пресит. Јер где год је Антоније дошао, захтевао је, да му његово крме — тако називаше он свог госта — нахране и напоје, а суседи се натецаху, ко ће госта боље угостити. Ограничени Прус, није у томе видео ни мало исмевања, но је све примао за пријатељство и предусретљивост. Он је био срећан и не хте из учтивости да одбија понуде Све село их је сматрало као нераздвојене пријатеље.

Често се Антоније с Прусом веселио и уживаше, гледајући Пруса, како му допушта да ради с њиме што год хоће.

Но једног дана, као да је и Прусу свануло. То беше зими; сеђаху крај пећи и пили су. Антоније поче да задиркује свога госта, но овај се није смејао као обично, него мрко посматраше свога пријатеља намргођено. Смркавало се, а на пољу поче снег да веје.

И за вечером се Прус не разведри. После вечере оде Антонијево друштво да спава, а њих двојица остадоше сами Обојица су пили као смукови, беху озбиљни, и видело се по њима, да обојица снују једнаке намере.

И један и други хтедоше да опију један другог, па да се онда један другоме освете. Пило се као за опкладу. Обојица се добро држала. Само што су дуже пили, огледаше им се све јасније у очима њихова намера. Антоније је заборавио на речи сеоског старешине!

У неко доба залаја псето на двориштe, и Антоније узевши своје велико бичаље, пође да обиђе благо у стајама.

Кад се враћао у кућу, виде Пруса, где му

старати се за њихово издржавање, а да свој постанак не доводе у опасност.

Влада је склопила уговор с мађарским друштвом „белога крста“ и с друштвом „за заштиту“ деце и предала им бригу над овом сиротињом. На основу уговора подигли су они сиротишта у Сомбатхељу, Ђули, Араду и Кашави; сад подижу у Рима Сомбату и Темишвару, а подићи ће се још у Сегедину, Дебрецину, Суботици и Клужу.

И кад је министар Сел изјавио, да влада не подиже сиротишта само са човечанског гледишта, него и са економског, народносног и политичког, разлегало се по саборници: Тако је! Живео!

Данас имаде друштво „белога крста“ око хиљаду деце у своме закриљу, а друштво за заштиту деце око две хиљаде.

Број сиротиње се множи. За то се стара данашње уређење. Број деце за сиротишта мора се нагло множити, јер се влада постарала наредбом, да у сиротишта улазе и она деца, чији родитељи нису у стању да их издржавају. И једнога дана, кад се подигну сиротишта у нашој средини, напајаће се српска сиромаш и сирочад туђим млеком, туђим духом и стварће се од њих просветни јаничари, да војују против народа, из кога су и сами поникли. Зар се то сме и може допустити код нас, који се хвалимо просветом и напретком?

Ево, шта нам у овом питању пише наш дописник из Баната:

„У животу смо искусили до сада, да су општина или магистрат водили бригу о сиротињи и о сиротој, напуштеној деци, било да су та деца сиромашна, било да су без родитеља остала. Дакле општинска брига у том сматра се као природна ствар.

Но прошле године донесен је нов закон и по њему наредба, по којој ће сва сирота и напуштена деца испод седам година, морати ићи у државно сиротиште. На такав начин биће лако немађарске народности помађаривати.

Ми смо ове године усрећени са 3% приреза, који ће се употребити за државно дечје сиротиште, које ће и нашу српску децу у своја недра примити и до седме године неговати и васпитавати, другим речима: васпитавати у чисто мађарском духу, тако, да се ова Српчад за Српство потпуно изгубе.

И док ове ретке пишемо, спрема се из Торонталске жупаније најмање двестотине српске деце испод седам година, да напусте свој Српски род и да се вину у државно сиротиште, како их више никада нећемо, као Србе видети.

Јасно нам је дакле, куда и ова смицалица води те ако смо прави Срби, и љубимо род свој, треба и морамо наћи начина и пута, да створимо и ми српско народно сиротиште које ће српску децу неговати и у српском духу и на српском језику васпитавати, јер се иначе може лако догодити, да ће се за десетак година у Угарској, три до четири хиљаде а можда и више српске деце однародити. Ми дакле не можемо и не смемо бити равнодушни. Јер куда то води?

Стога мећем на срце позванима, да што пре покрену питање о оснивању српског сиротишта. Што пре, то боље“.

Писмо из Србије.

Београд, 16. фебруара 1900.

Пре годину и по дана биле су у Косовском вилајету врло несрећне прилике. Срби тамошњи били су се између себе и увукли у своје задевице и консула српског и митрополита Дионисија. Призренски вилајет био је на рубу пропасти, а основне школе без надзора. Тако разривени још су лакше постајали плен дивљих Арнаута и Турака.

Посланик Новаковић затражи од владе, да на место досадашњ консула, постави г. Св. Симића, секрет. мин. спољних послова, шефа пропаганде, кога је Новаковић још из свог министровања познавао као најпосвећенијег у та питања и једино способног, да растроју у Призрену учини крај. И зацело, одмах по одласку Симићеву, све је кренуло на боље: Митрополит се приближио својој пастви и ова њему, наставници се вратили школама. Утицај се Симићев ширио и преко граница његова подручја, у Скопљу и другим местима. О Новој години посете г. Симића неколико наставника и честитају му празник. У Београду буде јављено, како се сумња с бугарске стране да Симић држи радикалне скупове и у Ст. Србији. Таква достава, којој је био прави смер да целокупни српски рад у тим крајевима лиши једног смишљеног радника, прими се одмах за готово, и Симић је опозван са свог места.

Кад се томе дода, да је и Новаковић дигнут из Цариграда само зато, што је са руским послаником обдржавао пријатељске односе и тражио од њега потпоре за своје кораке, предузимане у заштиту Срба у Турској, јасно је, како се несрпски разуме и врши начело: „Србија је мени преча од свега“.

Политички преглед.

Земаљски сабор. Данас, у четвртак, биће седница угарског земаљског сабора, у којој ће се продужити расправа о прорачуну министра унутарњих послова, а затим ће се предузети прорачун министра трговине.

Аустријски државни сабор. У прошлу среду је у аустријском државном сабору била на дневну реду расправа о штрајковању радника угљених мајдана. Демел брани поседнике мајдана. Социјалне демократе опоричу му. Цингр, социјални демократа, оштро критикује поседнике мајдана. Др. Розер (либерал) даје донекле за право радницима. Живо приказује рђаве здравствене одношаје у мајданима. Тражи, да влада ту учини што треба за побољшање тих одношаја. Предлози су упућени дотичном одбору.

Чеси и Пољаци. Прашке новине „Народни Листи“ пишу, да се већина деснице у аустријском сабору може сматрати, као да и не постоји, а то због познате одлуке Пољака, којом прекидају заједницу с појединим странкама. „Листи“ веле даље, да Чеси нису много изгубили због ове одлуке, јер је десница с Јаворским на челу, увек сметала Чесима у њихову самосталну раду.

Српски конзули у Русији. Из Београда јављају, као што смо већ донели, да нису сви српски конзули у Русији поднели своје оставке, него само српски конзул у Москви, и то ради својих личних узрока. На ово примећује један берлински лист, „Vossische Zeitung“ — новине, које се рачунају међу прве и најбоље немачке листове — да се у руској вести само тврдило, да други српски конзули намеравају, да следе примеру свога московског колеге. Све и ако то неучине, ипак зато остаје та вест, коју је донела званична руска брзојавна агентура, од великог значаја, јер показује расположење руских политичких кругова спрам Србије.

Продирање Русије у Средишњој Азији. Једном берлинском листу пишу из Калкуте: „Из поуздана извора дознајемо, да се купује свака могућа мазга и шиље у Квету. Ово куповање и одашиљање мазги у великом у Квету, где сад у половини фебруара лежи на земљи дебео снег, свакако се врши из врло важна разлога. Немира нема, с тога је врло вероватно, да ће мазге носити војне потребе, ако се заузме Кандахар, чим Руси продру до Херата“. Дописник поменутих новина цени европске трупе у Индији само на 300.000 момака, јер је војска у Индији због болести и одашиљања у јужну Африку смањена са 8000 момака.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Дакле ни около 4000 војника није имао Кронж. Најновији извештаји генерала Робертса сада већ говоре, да је број заробљених Бура под Кронжом, около 3000. А без сумње ће овај број за који дан још и мањи бити. Број погинулих Бура мора да је такођер врло мали, јер би се генерал Робертс без сумње и с њиме похвалио само да може.

Тек се мртвом курјаку реп мери. Па тако и Енглези. Када је Кронж још слободан био његова је војска по енглеским извештајима бројала на 25.000. Када је опкољен био имао је поред себе 8000 војника. А када се предао, ево где нема ни 3000 војника

Вратимо се на време када је овај рат почео. Енглези су онда омаловажавали Буре и тврдили да обе Бурске републике немају више од 35—40.000 војника. Но када Бури почеше Енглезима задавати пораз за поразом, онда је бројна снага њихова одједном високо одскочила. Енглези се престравише од живог курјака, не смедоше му прићи да му реп измере. У страху своме видеше да је овај врло велик, може бити и три пут већи но што је. И Енглези одаслаше и још шаљу грдну војску у Африку.

Да је пак Енглезима доиста врло потребна тамо јака сила, то нам доказује и јуначки отпор Кронжове војске. Још није јасно шта се све догодило за врем тих 12 дана. Појединости још никаквих нема. Али и једна једина вест која стиже довољна је, да нам покаже, колико је претерана важност примењана Робертсову успеху. Та је вест такођер стигла из Пардаберга, дакле из енглесвог је извора и вели, да се 6000 Бура из Кронжове војске пробило кроз многобројну енглеску воску и однело собом 8 топова. И за то само број заробљених Бура под Кронжом износи око 3000. Тих 6000 Бура, који

иде на сусрет. Спреман на све, очекивао га је, да види шта ће. Кад је Прус дошао до Антонија, удари га у слабину и гурне у страну. Антоније увређен у своме поносу, зграби Пруса дивовском снагом и тресну га о земљу.

Прус се диже, извади мач свој, и свом снагом јурну на Антонија, да га прободе. Но Антоније свестан своје снаге, дочека мач голим рукама, истрже га војнику из шака и удари га свом снагом својим чворноватим бичаљетом тако јако, да се јадни Прус простро на земљу колики је дуг, а на снегу се указа траг од крви, која је текла из ране на слепом оку.

Кад виде Антоније, шта је урадио од свога пријатеља, поче савест да га гризе. Сети се старешининих речи и поче да очајава. Дуго је стајао на снегу, посматрајући лешину, како је снег завејава. Око њега беше гробна тишина, све спаваше дубоким сном, па и сам се пас завукао у своју кућицу, да не буде ваљда, сведоком овог крво-пролића.

Шта да ради? Пруси ће га стрељати, имање му уништити и упропастити! Шта ће и како ће? Куда да склони тело, како да затаји убиство? Те му мисли за трен ока мозгом прелетеше.

Дуго је тако стајао, не мислећи готово ништа. Песма петлова га опомену да је близу дан и да треба да сакрије своје грозно дело. Поглед му паде на ђубриште, које беше снегом завејано. Брзо скочи до стаје, извади гвоздене виле, ископа рупу на ђубришту и у њу донесе мртва Пруса. Радио је као махнит и без свести. Кад је видео да је снег завејао траг од гроба, насмејао се као луда. Радовао се, што му је снег завејао траг грозног му недела.

Виле однесе на место и врати се у кућу. Још нико није био устао. На столу је стајала боца ракије. Он је грчевито узе и истресе све до капи, баци се на постељу, и занет ракијом заспа као заклан.

Кад је устао, био је као утучен. Размислио је озбиљно и хладно о свему, што је учинио. Знао је у напред шта ће га снаћи, те га због тог облеваше хладан зној.

После једног сахата тумарао је на све стране, тражећи свога пријатеља. Тражио је пруске часнике жалећи им се, што му одузеше његова Пруса.

Нико није ни посумњао у њега, јер се знало, да су били пријатељи; он је сам водио истрагу, при чему је увек наглашавао да је Прус свако вече ишао, да с девојкама ашикује.

Један стари ислужени жандар, који је држао у близини биртију и имађаше лепу ћерку, би ухваћен и стрељан.

Прерадио —ов.—

се пробише, спојили су се са бурском војеног генерала Боте. Ова нам вест већ по себи доста каже, но нема сумње, да ће за њом стићи још више вести, које ће све више потавнити сјајан успех Робертсов

О сломијеном духу бурске војске не може дакле бити ни говора, а још мање може бити говора о томе, да је пут у Блемфонтен отворен енглеској војсци. На томе путу налази се јака бурска војска под генералом Ботом, коме се придружише и 6000 храбрих Бура Кронжове војске, који се тако јуначки пробише кроз многобројну енглеску војску.

Сада нам је и све јасније, што енглески листови „Тајмс“, „Стандер“ и други, опомињу Енглезе, да их не заслепи одвише овај успех, и да не заборавe, да их сад тек чека крвава борба.

И заиста најновије вести из Натала јављају нам о новој и крвавој борби око Тугеле. Ту се и опет мала војска Бура неустрашимо бори а многобројна Булерова војска не може напред и сваког дана броји своје громне жртве.

Из Натала стиже још једна значајнија вест а то је, да се 5000 Бура оделило од своје војске код Ледисмита и отишло за Оранж, где ће се у близини Блемфонтина утврдити. Бури се дакле спремају за борбу до ножа.

И генерал Робертс имаће ужасне борбе да свој сјајан успех не замени каковим још много несретнијим поразом своје војске. Крвава борба постаће још крвавијом. Она се неће зауставити ни могућим падом Блемфонтена. Решење њено пашће у Транзвалу, око Преторије, а дотле ће многа још енглеска мајка закукати, и још многа енглеска војска морати у јужну Африку.

Кад човек „заборави“!

Знам неког, који је заборавио да утврди чивију. Омакла му се левча, испао точак, кола се изврнуше и он је у јендеку сломио врат.

Патријарх Георгије био је сретнији Он је заборавио у свом цену народно црквене новце, па ето сад хоће да му славе седамдесетгодишњицу.

И кад ћемо већ да га славимо, ево да и ја предложим, како да буде та слава — велелепна.

Пре свега треба одбор, који приређује ту прославу, да ма по које новце најми ону господу, која су патријарху Георгију у »Мати ци« викала онако грлато: Живео! Јер та су господа поуздана и показала су, шта уму.

И нека се нађу ма по коју цену, она четир коња манастира Бездина, које је он прославио. да за време прославе вуку његова кола.

У прослави да учествују све наше општине. И то у двоје. Прво да поздрави патријарха Георгија депутација из: Фоље, Мехале, Шандора Неузине, Црне Баре, Парага, Брестовца, Баје Пачира и осталих општина, којима је проневерио био новац. Нека се види, да се као добри хришћани. не срде на њега, него не а му кажу: — Молимо лепо, изволте и други пут!

За тим да дођу све оне општине, које није закинуо, те нека му се захвале на милости, што их није зајео. Јер се види, да је могао слободно учинити и то, па да му не буде ништа.

У вече да буде б а к љ а д а. Али не обична бакљада. Него нека се запале пред двором све оне књиге и рачуни, из којих се виде његове проневере. То ће му бити милије, но да му запалите бакље од тамјана.

Прангије не треба да су обичне. И треба за њих да пронађу патријархови пријатељи — нов барут. Јер ако глас тих прангија не до пре донде, докле је продро глас о његовим проневерама, онда се не вреди ни мразити

При бакљади да свира музика: »Шта се оно иза брега ваља?« Па онда: »Што ћу, нано, дика ме се ман'о?« И напослетку: »А што сам ти учинио, ако сам те оглобио?«

Професори богословије и чиновници народних фондова, треба да склопе певачко друштво и певају ове песме: — »Ајде роде, ајд' да се варамо!« За тим: »А гле мене несретног пастира«. И напослетку: »Ја сам мога световала дику, да не краде по туђем шљивику.«

У очи саме славе треба саставити дилетантско п о з о р и ш н о д р у ш т в о и представљати жалосну игру: „Само се мали лопови затварају«.

И сад долази најтежа ствар. То су новци! Од куд да се набаве трошкови за ову прославу?!

Ево мој предлог. — Познато је, кад славе књижевника, он се покаже тога дана са лепим говором и покаже шта зна. Но кад се слави дефраудант, онда ја мислим да том приликом треба и он да покаже шта зна. Треба дакле умолити оца Георгија, да овом свечаном приликом, макне што из народних фондова, ил иначе од куд, (та он се у томе већ разуме) па да то определи на трошкове око прославе.

Оволико за први мах! А кад се ствар боље заталаса, бићу слободан изнети славном одбору за Георгијеву прославу још неколико предлога.

Кад већ славимо дефрауданта и кад ће се то причати по свету, нека се бар има шта причати. Та наравно! Нека се види: — шта све зна Србин!

Вести из места и са стране.

Имамо папу. Пишу нам из Ст. Бечеја: „Има овде људи, који не могу никако да се помире с тим, што г. Стева Живковић, лецедер, ужива тако велико поверење у Бечеју, и што је једногласно изабран за подпредседника општине. Ти људи га нападају по „Бранику“ и пишу: „habemus papam“ (имамо папу). Ми ћемо да кажемо тој господи само ово: Имате ви вашег патријарха Георгија, кога браните. И вами, којима се допада дефраудант, не може вам се допасти Стева Живковић. Против дефрауданта не смете да помолите ни зуба. а против човека, који је кроз поштен и ужива као такав народно поверење дижете дрвље и камење. Господа либерали не могу ни да замисле како би могао поред др. А. Војновића бити и подпредседник Стева Живковић. Та наравно код нас почиње човек од доктора, а ко је чак и патријарх, тога славите и тај вам је добар па ма био укаљан као и Георгије. Хоће ли др. Арон Војновић наићи на лепак и захвалити им, то ће се још показати.

Једна интерпелација. У седници трговачке и индустријске коморе у Будимпешти од прошла уторника, интерпелисао је председник Павле Ш а н д о р у ствари л и ф е р о в а њ а в о ј н и х п о т р е б а. У последње време, вели интерпелант, л и ф е р у ј у се за в о ј с к у п о т р е б е и с п о д р у к е, а то нарочито у Ердељу. Цене храни су утврђене већ у јуну, док је храна још садевена и то далеко преко дневне цене. Тиме су само ердељски економи оштећени са више од 100.000 форинти. Интерпелант вели, да су та лиферовања вршили гроф Б е т л е н и барон К е ш е њ у Великом Сибињу и Ђулафејервару. А пренели су своје право на Адолфа Дајча и Матију Јозефа. Тако и на другим местима. Говори се, вели интерпелант даље, да је в о ј н а л и ф е р а ц и ј а б и л а п о в е р е н а и Г а в р и У г р о н у за В е л и к и С и б и њ и К л у ж, а он да је пренео фирму на Јеремију Баруна. Интерпелант не верује ово за Угрона, али очекује од њега изјаву ради оправдања. Војно министарство, вели интерпелант даље, одбија из штедње угарске фабриканисте по некад з б о г 3 к р а ј ц а р е, а на д р у г о ј с т р а н и п о к л а њ а с п е к у л а т и в н и м к ш е ф т с м а н и м а с т о т и н е х и љ а д а. На крају пита интерпелант: Зна ли председник коморе, да је војни министар прошле године испод руке издао лиферацију? — Зна ли да се појединим лиферантима издаје већа цена, но што треба? — Зна ли председник за ове злоупотребе? Ако не зна, хоће ли хтети да их дозна? И хоће ли чинити на надлежну месту што треба, да се томе стане на пут? — Председник рече, да ће проучити интерпелацију и одговорити у идућој седници. — Ова интерпелација привукла је на се пажњу не само трговачког но и политичког света.

† **Милан Стојшић** професор учитељске школе у Сомбору. Како нам брзојавна вест из Сомбора јавља преминуо је и овај народни трудбеник. Ми заиста можемо да кажемо: „Наши дани све су блеђи, а јунаци све су ређи“, јер са пок. Миланом изгубио је народ наш одлучна бранича свога; школа вредна и изврсна трудбеника, а многи појединци искрена друга и пријатеља. Пок. Милан Стојшић родио се у Суботици, где је започео своје основно и више школовање. За тим је прешао као сироче без оца и мајке у Сомбор код родбине своје и ту наставио гимназијске науке. После сршеног шестог разреда гимназ. пређе у срп. учитељску школу и као питомац задужбине Остојићеве у Суботици, сврши год. 1886. учитељску школу сомборску са врло добрим успехом. У тежњи за ширим образовањем и бољом спремом учитељском, отиде на будимпештански педагогиум, где након три године положи строги испит за грађанске школе и ако Србин, са одликом. Затим проведе ту још годину дана и са таким истим успехом положи испит и добије оспособљење за професора учитељских школа. Са таком отличном спремом изабере га Школ. Савет 1890. године за сталног професора на учит. школи сомборској и покојник започе радити ту на остварењу идеала својих. Беше ванредно вредан. Предмете своје: Историјску групу, мађарски, и немачки језик знао је тако да улије у своје ученике, да су просто у његову предавању занети били. Да би и педагошка наука на учит. школи пошла напредним духом, те се старудија опростила, буде она додељена покојнику да је предаје, коју је он са истим оним маром неговао као и прваше предмете. Ученици његови са хвалом спомињу, а и спомињаће предавање покојниково из педагогике. Покојни Милан беше у свему и свачему заузимљив и то га је истакло толико, да га је народ одликовао својим највишим поверењем изабравши га за посланика Перлеског среза за последњи наш Карловачки сабор. Као такав стајао је Милан у редовима својих радикалских другова и свагда најодлучиије заступао интересе свога народа без обзира на врховне патроне школске, који су га с тога мрко гледали. Покојник се окушао и на књижевном пољу. Све то дало нам је повода, да за толиким губитком зажалимо искрено и своме пок. пријатељу вечну успомену међу нами пожелимо. **Т. К.**

Последице цивилног брака. Из Сенте јављају о овом занимљивом догађају: Овдашњи адвокат Ладислав Сабо, који је у пређашњој саборској сесији био и посланик, и као такав гласао против цивилног брака, оженио се недавно са сестром своје покојне жене. Брак је склопио само у општинској кући пред матрикулашом, а у цркву није хтео да иде. Сенћански поп позвао је Сабоа да иступи из црквене општине, јер нико не може бити члан црквеног заступништва, ко се и по црквеном обреду не венча. Мало за тим требао је Сабо да буде кум у једни сватови, али га је свештеник и ту одбио позивајући се на закључак епископата од септембра 1895. год. по коме она лица, која живе у грађанском браку, немогу бити учасници при црквеним обредима. Уједно је свештеник известио Сабоа, да га овај по црквеном обреду ни сахранити неће, ако би Сабо случајно умр'о.

Читуља. У Вршцу је умрла Рахила Милић рођ. Несторовић дана 15. фебруара т. г. после дужег тешког боловања у 74. години живота свога у вечност преселила. Покојница је опојана у четвртак 17. фебруара т. г. у 3 сата после подне Лака јој црна земља и вечан јој спомен!

Забаву с игранком приређује новосадско срп. занатлиско певачко друштво „Невен“ у корист своје благајне под управом хоровође Ем. Драгона у недељу (на покладе) 20. фебруара (4. марта) 1900. г. у просторијама кафане Пере Фабрија. Улазна цена од особе 1 круна. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а имена г. г. прилагача обнародоваће се путем српских листова. Почетак тачно у 8 сах. у вече. Распоред. Први део: 1. „Напред ступај“, смеса српских народних песама, свира тамбурашко друштво. 2. „Змајевка“ од Челанског награђена композиција од приређивачког одбора, пригодом 50-годишње прославе Змаја Јована Јовановића, пева мушки збор. 3. „Боже братимства од Јенка, пева мешовити збор. 4. „Пред краљем“ од П. Поповића, декламује Тоша Грујић, члан друштвени. 5. „Венац“, свира тамбурашко друштво. 6. „Громови муње“ од Радауша, пева мушки збор. 7. „Кад пролеће“ од Хорејшека, пева мешовити збор. Други део: Игранка. — Пошто ово друштво нема никаква фонда за свој даљи рад, већ се једино издржава приходом од приређених забава, то би требали Срби грађани новосадски, да што боље потпомогну и материјално и морално ово певачко друштво. Нарочито Срби занатлије, треба да се одазову својом посетом.

Куповање коња у Угарској. Мађарски лист „V a d á s z é s V e r s e n y l a p“ доноси бројни исказ о коњима, што су их покуповали Енглези у Угарској. Просечна цена једнога коња износи 800 круна. Свега треба 3000 коња. Укрцавање коња врши се у Ф и ј у м и. Брод „Mount Libanon“ претворен је у огромну коњушницу. Коњи се носе у Д у р б а н. Пут траје 35—40 дана. Шта је плаћено за коње, види се из овога рачуна: 3000 коња по 800 круна износи 2,400.000 круна. Трошак око превоза, надзора и тимарења до Фијуме по сваком коњу износи 100 круна, дакле 300.000 круна. Брод за превожење 240.000 кр. Транспортни трошак на мору по сваком коњу дневно 6 кр., дакле за 35 дана и за 3000 коња 610.000 кр. Плаћа и издржавање особља који тимаре коње до Дурбана, тамо и натраг 27.880 круна. Пристојба за пристаниште 1,200.000 круна. Према томе 3000 коња стају Енглеску 4,767.880 кр. Дакле сваки коњ стаје више од **1589 круна**.

Забрањена шминка. И у других народа, а нарочито код нас Срба на жалост, девојке и жене на-

грђују се разним шминкама, од који су многе врло шкодљиве. И за то има и код нас толико многих „младих баба“. Јер чим се девојка удала, она се почиње нагло губити, лице јој се брзо збрчка и огруби, јер отров из шминка почиње да ради своје. Шпекуланти, а нарочито Чивути измишљавају разне шминке, само да свету за тај свој отров што више новаца измаме. Тако је министарство унутарњих послова забранило шминку „Шпицерова маст за лице“, која је од Клоридора. И наредило је уједно строго, да се сваки продавац ове отровне шминке строго казни.

Кратке вести. У близини Кракове искочио је из мућевитог воза неки трговац, јер је забуном ушао у њега. После неколико сати умро је. — У Пешти су теретна кола погазила дете, кад је ишло из школе. Кажу, да је крив кочијаш. Треба деци непрестано напомињати, да се на прелазу не утркују с колима. — Г. Андра Лукић и госпођа му вратише се у Нови Сад с пута из Сарајева, где су као гости у тамошњем позоришту побрали лаворике и надобивали веома лепих поклона. — Фрања Јосиф I. вратио се синоћ, у среду, у Беч. — Бугарски митрополит Климентије је на самрти.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 18. фебруара.

Пардеберг. Кронж је јуче под ескортом отишао за Капштат. Деца и жене бурске отпуштене су својим кућама.

Пардеберг. 6000 Бура са 8 топова из Кронжове војске пробило се кроз нашу војску и придружило војсци бурског генерала Боте.

Петроград (Ориг. тел.) Вест о предаји Кронжевој примљена је овде са великим сажаљењем. Штампа жестоко устаје против Енглеске и вели, да Европа не сме и даље мирно гледати даља недела Енглеске. Време за интервенцију је дошло и она сила која буде прва покренула ово, та ће стећи трајно признање и славу.

Лондон. Генерал Булер јавља, да је његова војска посела опет Ренсбург.

Берлин. (Ориг. тел.) Државни сабор је усвојио предлог Винтереров у трећем читању, да се укину законски параграфи диктатуре у Елсасу и Лотринђији.

Лондон. Овде никако нису тога мишљења, као што многи листови пишу, да је за Енглеску дошло време да стави услове мира. Ако се сада не скрши са свим војна снага Бура, то ће Енглеској требати најмање 100.000 војника у јужној Африци, да брани своје насеобине од нових упадаја. А то би стало неизмерних трошкова.

Колензо. Бројна снага бурске војске овде износи 10.000 људи са 6 топова. Бури имају врло јаке позиције и не мисле да напусте опсаду Ледисмита. Бури се боре још храбрије, но до сада.

Капштат. Киченер паша је у Арунделу. Бури се повлаче у правцу Нарвал-Порту.

Вашингтон, 30 чланова саборске куће, послали су брзојав генералу Кронжу и честитали му на дивној његовој храбрости у крвавој борби за човечанство.

Лондон. Војно звање добило је од Булера брзојавно извешће, да је лорд Дундевалд са коњаницом јуче ушао у Ледисмит.

Лондон. Бури се повукли не само из Ледисмита него и из Колесберга према својој држави. Енглези су затворили најугледније грађане у Колесбергу.

Трговина.

НОВИ САД, 1. (13.) марта. Пшеница прве квасоће фор. 7·20—— н. Пшеница средња ф. 7·— до — н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н. Наполица ф. 6·— до — Јечам нови ф. 5·20—— Зоб ф. 4·60—5 Кукуруз у зрну нови фор. 4·70—80 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 48 фор Сланина сува 50 фор. дебела паљена 50 фор. Све од 100 килограма.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

16. (28.) фебр. 1900.

Пијаца је данас била мало живља и ако су млинови само појединце куповали. Цена се за неколико филера нопољшала.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 25 п. до 6 кр. 35 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 65 п. до 5 кр. 70 п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 35 п. до 5 кр. 45 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 75 п. до 5 кр. 10 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. — пот. до 12 кр. 50 пот.

Проја, од 5 кр. 30 п. до 5 кр. 80 п.

Маст, 50 кгр. 50 кр. 50 п. до 51 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 43 кр. — п. до 44 к. — п.; сушена 48 кр. — пот. до 49 кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 15 кр. 50 п. до 27 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 18 кр. до 18 кр. 50 п. српски пекмез 16 кр. до 16 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 43 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 28 п
Угарска златна рента (од 100 круна)	98 кр. 40 п
Угарска крунска рента	93 кр. 80 п
Аустријска златна рента	98 кр. 80 п
Немачке државне марке (од 100 мар.)	118 кр. 30 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 50 п.

Продаја појединих бројева „Заставе“ на железничким станицама.

Извештавамо наше штоване читаоце, да се од сада редовно могу добијати поједини бројеви „Заставе“ за сад на овим железничким станицама: Будимпешта, (источна и западна железничка станица), Суботица, Нови Сад, Земун, Сегедин, (на главној станици и Сегедин Рокуш), Темишвар, Вршац, Сомбор, Вел. Кикинда, Вел. Бечкерек, Брод, Винковци, Загреб, Даљ, Сења, Фијума. Поједини бројеви „Заставе“ добијаће се на станицама тамо, где и све остале новине. Наши путници треба само да их траже. Поједини бројеви стају на свима тим станицама 6 новч.

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У суботу 19 фебруара: Свечана представа у прославу успомене на Косту Трифковића **„Честитам“.** Шаљива игра у 1 чину, написао Коста Трифковић. — За тим: **„Француско-пруски рат“.** Шаљива игра у 1 чину, од Косте Трифковића. — На послетку: **„Љубавно писмо“.** Шаљива игра у 1 чину, написао Коста Трифковић.

ОГЛАСИ.

ОТВАРАЊЕ ГОСТИОНЕ

Поштов. публици из места и околине јављам да сам **народну пивницу,** у ћурчијској улици пређе г. Радована Попова купио и да ћу исту даље водити под својим именом.

Отварање **народне пивнице** биће 1. марта т. г. п р. и молим учтиво за многобројну посету, а за тачну послугу чиста пива и ваљана јела постараћу се, да своје пошт. госте у свему задовољим.

У Н. Саду, 10. (22.) фебруара 1900.

Ђура Танкосић, опанчар гостионичар.

54 3—3

Једно знатно туземско деоничарско осигуравајуће друштво за мираз, војничко службовање и за живот жели у Новом Саду и другим провинцијалним варошима под врло добрим условима

главне агентуре

завести. — Господа, која могу јамчевину дати и која су ваљана, ма и да нису у тој бранжи вична, нека изволе своје оферте под шифром: **„Hauptagentur“** упутити администрацији „Заставе“ уз прикључење поштанске марке од 20 потура.

Знатна одређена плата. Немачка кореспоненција.

60 1—1

„CONCORDIA“

САРАЊИВАЧКО ПОДУЗЕЋЕ

ЂУРЕ СТОЈКОВИЋА.

Јављам поштованој публици из места и са стране, да ћу моје сарањивачко подузеће које се води под фирмом Ђуре Стојковића, због рушења садашњег здања, у коме се сад моја радња налази, **преселити од 1. (13.) фебруара т. г. у ћурчинску улицу до апотеке, у кући покојног капетана Рајина.**

Нека ми и овом приликом буде дозвољено, да упозорим како је моје подузеће снабдевено са свима потребама и да ћу се трудити, да и даље задовољим, како у цени, тако и у послузи. 28 4—

Са особитим поштовањем

У Н. Саду 26. јануара 1900.

Ленка, удова Ђуре Стојковића.

КАФАНА И ГОСТИОНИЦА ПОД ЗАКУП.

Српско-православна црквена општина у **Митровици,** у Срему, издаје под закуп од 1. априла о. г. на више година велику кафану у **„Српскоме дому“,** заједно са гостионицом и 12 соба за странце.

Српски дом је електрично осветљен и лежи у центруму вароши, на најлепшем месту, поред нарошкога парка.

Ближи услови могу се дознати у канцеларији српско-православне црквене општине.

У **Митровици,** (Срем) 18. (30.) јануара 1900. г.

Председништво

23 3—3 срп. правосл. црквене општине.

ПОСЛЕДЊА НЕДЕЉА!

НЕОСПОРНО ПОСЛЕДЊЕ ВУЧЕЊЕ 6. МАРТА

ВЕЛИКЕ ДОБРОТВОРНЕ ЛУТРИЈЕ

У КОРИСТ

ПОЛИКЛИНИЧКОГ ДРУШТВА (БОЛНИЦЕ)

Главни згодитак 100.000 круна

1 згодитак по 5.000, 1000 круна итд. вредности.

Згодитци исплаћују се и у готовом по одбитку 20%.

Срећке по 1 круну препоручује: 47 7—10

Verwaltuug der grossen Wohlthätigkeits-Lotterie zu Gunsten des Budapester Poliklinische Vereines (Spital), Budapest, IV. Kosuth Lajos utcza 1 sz. Даље се могу срећке добити код свију банки, мењачница, поштанских звања и благајнама угарских државних жељезница, трафикама и т. д.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.